

Utbildningsdepartementet

2015-04-15

1 (11)

Dnr 2015:164

**Redovisning av uppdrag 2 i regleringsbrev för budgetåret 2015 om
uppföljning och analys av gymnasieskolan**

Dnr U2014/2097/S

På Skolverkets vägnar

Anna Ekström

Generaldirektör

Thomas Furusten

Karin Hedin

Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Eva Duhrán, Pia Enochsson, Kjell Hedwall, Annette Lilliestierna samt Jonas Nordström i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

Postadress: 106 20 Stockholm

Besöksadress: Fleminggatan 14

Telefon: 08-527 332 00 Fax: 08-24 44 20

skolverket@skolverket.se www.skolverket.se

2015-04-15

2 (11)

Dnr 2015:164

Bakgrund

Skolverket har sedan 2012 haft ett återkommande uppdrag att löpande följa och analysera utvecklingen i gymnasieskolan. Uppdragen har redovisats i årliga rapporter¹.

Sedan 2014 har myndigheten i uppdrag att årligen redovisa ungdomars verksamhet efter avslutad utbildning i gymnasieskolan. Uppdraget har genererat utveckling av ny statistik² som beskrivs i rapporten *Vad ungdomar gör efter gymnasieskolan*³. Under 2014 samarbetade Skolverket med Statistiska centralbyrån (SCB) i genomförandet av en enkätundersökning bland ungdomar kring deras arbets- och studiesituation ett respektive tre år efter gymnasieskolan. Undersökningens resultat presenterades i rapporten *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan*.⁴

I regleringsbrevet för 2015 har de ovanstående båda uppdragen integrerats till ett uppdrag som sammantaget ska ge en bred och aktuell bild av läget inom gymnasieskolan.

Uppdragets innehåll

Uppdraget är i regleringsbrevet till Skolverket för 2015 formulerat enligt följande:

Statens skolverk ska löpande följa upp och analysera gymnasieskolan. Myndighetens analys och uppföljning ska redovisas årligen, tillsammans med myndighetens bedömning av utvecklingen i gymnasieskolan. Redovisningen ska dels struktureras per program och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år, dels, där så är lämpligt, i tematisk form. Redovisningarna ska ge en bred, aktuell och samlad bild av respektive program, exempelvis genom statistik över söktryck och genomströmning, resultatinformation, tillgången på platser för arbetsplatsförlagt lärande och sysselsättning efter avslutad utbildning. Om ungdomar etablerat sig på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning bör det framgå inom vilken sektor de arbetar i. För de ungdomar som fortsatt till annan utbildning bör det framgå till vilken form av utbildning och vilket ämnesområde. Av redovisningen bör framgå om användare och ungdomar bedömer att utbildningen svarar mot de kompetenskrav som ställs i arbetslivet respektive inom vidare utbildning. Redovisningen ska, utöver att vara uppdelad på kön, även vara uppdelad på utländsk bakgrund. Där så är lämpligt ska redovisningen fördelas på lär-

¹ Skolverket 2012 a, 2012 b; Skolverket 2013 a, 2013 b, 2013 c; Skolverket 2014 a, 2014 b, 2014 c

² Statistiken bygger på registeruppgifter om ungdomars sysselsättning ett, tre respektive fem år efter gymnasieskolan. Uppgifter finns också på lokal nivå i Skolverkets databas SIRIS.

³ Skolverket 2014 d

⁴ SCB 2014

2015-04-15

3 (11)

Dnr 2015:164

lingar och elever som går en i huvudsak skolförlagd utbildning. I redovisningen ska senast tillgänglig information användas, även i de fall då den baseras på undersökningar som inte görs årligen. Redovisningen bör när så bedöms lämpligt innehålla jämförelser över tid eller mellan program. Uppdraget ska redovisas årligen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 28 februari.

Uppdraget består av flera olika delar som kommer att rapporteras vid olika tidpunkter, beroende på den årliga produktionscykeln för olika områden av Skolverkets statistik. Stommen i avrapporteringen kommer att bestå av årliga sammanställningar av uppgifter per program – dels i form av centrala mått som presenteras i s.k. statistiska programblad, dels i en analyserande rapport. Utöver detta kommer särskilda studier presenteras i tematiska rapporter.

Föreliggande redovisning klargör vid vilka tidpunkter fram till och med våren 2016 som Skolverket kommer att avrapportera olika delar av uppdraget. Som bilaga ligger också en första programvis sammanställning av centrala mått i den officiella statistiken med kommentarer kring programmets utveckling – *Uppföljning av gymnasieskolan per program*.

Enligt regleringsbrevets formulering ska årlig rapportering av uppdraget ske den 28 februari. Till den första avrapporteringen 2015 fick Skolverket ytterligare en tid på sig i syfte att sammanställa programvis information utifrån den officiella statistiken om gymnasieskolans resultat respektive elever som publicerades i december 2014 och mars 2015. I övrigt har Skolverket inte producerat ny information sedan avrapporteringen den 1 oktober 2014 av de nämnda två föregående regeringsuppdragen. Här nedan presenterar vi en plan för genomförande och avrapportering inom uppdraget under resterande delen av 2015, under 2016 samt därefter fortlöpande. Vi föreslår att det angivna datumet för den årliga avrapporteringen fortsatt ligger i mars/april (så sent som möjligt). Motivet för detta önskemål är att vi ska få möjlighet att inkludera den senaste elevstatistiken i redovisningen.

Uppdragets produktionscykel och rapportering

I nedanstående tabell visas när Skolverket kommer att redovisa de respektive delarna av uppdraget.

Del av uppdraget	Tid för genomförande	Rapportering -15	Rapportering -16 och årligen
Löpande <i>följa upp</i> och analysera gymnasieskolan, programvis. Förstahandssökande. Elevfördelning åk 1 och antal nybörjarelever, per program, tidsserier 2011–2014, programbyten, fördelningar kvinnor/män, nationell bakgrund, skolor per huvudman, föräldrars utbildningsnivå, Antal skolkommuner per program. Elevfördelning per inriktning (per	Mars – maj	Maj/juni 2015 Statistiska programblad	Maj/juni: Statistiska programblad

2015-04-15

4 (11)

Dnr 2015:164

kön)			
Löpande <i>följa upp</i> och analysera gymnasieskolan, programvis. Resultat och betygspoäng, genomströmning grundläggande högskolebehörighet.	Februari – maj	Maj/juni 2015 Statistiska programblad	Maj/juni: Statistiska programblad
Sysselsättning efter utbildning (Lpf 94/Gy2000) – arbete/etablering; vidare studier	Mars – maj	Maj/juni 2015 Statistiska programblad (avser verksamhet 2012) Ca 15 november 2015 Publicering av statistik, riksnivå och i SIRIS (avser verksamhet 2013)	Maj/juni: Statistiska programblad samt årliga statistikpubliceringar ca 15 november
Löpande <i>följa upp</i> och <i>analysera</i> gymnasieskolan, programvis. Myndighetens bedömning av utvecklingen i gymnasieskolan, inkl. jämförelser mellan program.	Juni – februari		28 feb enligt nuvarande uppdrag (mars/april enligt Skolverkets förslag) Skolverksrapport
Tillgången på platser för apl, utmaningar med apl. Huvudmäns, rektorers respektive lärares perspektiv. (Tematisk studie.)	Januari – oktober		Tematisk skolverksrapport februari 2016
Svarar gymnasieutbildningen mot kompetenskraven i arbetslivet/inom högre utbildning?* (Avnämarestudie.)	Maj -15 – maj -16		Tematisk skolverksrapport preliminärt juni 2016

Uppföljning och analys

Redovisningarna kommer i huvudsak att bygga på uppföljningar och analyser av data som ingår i Skolverkets uppföljningsstatistik. En grund för utförande och innehåll kommer att vara de bearbetningar som tidigare redovisats enligt rapporterna *Nationella program* (2014) *Introduktionsprogram* (2014), samt de *statistiska programbladen* (2014). Från och med 2015 kommer redovisningarna även innehålla resultatstatistik för avgångselever från Gy 2011. De enskilda programmen kommer att presenteras var för sig, med alla centrala mått samlade programvis. I årliga rapporter kommer Skolverkets analys av utvecklingen att presenteras. Även denna analys kommer att göras programvis, men dessutom kommer de årliga rapporterna från och med 2016 att beskriva och analysera gymnasieskolan i ett helhetsperspektiv, inklusive en jämförelse mellan programmen. Den första programvisa sammanställningen som medföljer föreliggande redovisning är tänkt att utgöra en stomme för såväl presentation

2015-04-15

5 (11)

Dnr 2015:164

av grafisk information i statistiska programblad⁵ som analys och bedömning i kommande rapporteringar. Uppgifterna som redovisas här är hämtade från den officiella statistiken om sökande till gymnasieskolan, gymnasieskolans elever samt resultat i gymnasieskolan. Till redovisningen av uppgifter för varje program har Skolverket lämnat kommentarer utifrån erfarenheter från arbetet med de nationella programråden, programreferensskolor och vissa tidigare Skolverksrapporter.

Statistik om ungdomars verksamhet efter gymnasieskolan kommer att publiceras årligen under november månad. Uppgifterna kommer att tillgängliggöras i tabeller på riksnivå med en kommenterande PM samt i Skolverkets databas SIRIS på skolenhetsnivå utifrån respektive program, och där så är möjligt på inriktningsnivå. Centrala mått från denna statistik ska också publiceras i programblad tillsammans med information om vanligaste yrkesområden bland de ungdomar som har en etablerad eller osäker ställning på arbetsmarknaden. För de ungdomar som befinner sig i studier kommer uppgifter om typ av vidare utbildning och, där så är möjligt, vanligaste inriktning/ämnesområde ingå. Programbladen om verksamhet efter gymnasieskolan kan framöver byggas ut med mer information, t ex vad gäller uppgifter om ungdomars sektors- och branschtillhörighet. Skolverket har här gjort bedömningen att uppgifter om yrkesområden ger mer användbar och innehållsrikare information än sektorstillhörigheten. De första programbladen om ungdomars verksamhet efter gymnasieskolan presenteras i maj 2015.⁶

Statistiken som avser verksamhet efter avslutad gymnasieutbildning kommer ytterligare några år helt eller delvis att avse ungdomar som läst enligt den gamla gymnasieskolan (Lpf 94/Gy2000). Centrala delar av den registerinformation statistiken bygger på hämtas ur SCB:s LISA-databas och kommer från uppgifter i individers inkomstdeklaration. Detta får till följd att registren har en eftersläpning på två år vilket innebär att den statistik som ska publiceras hösten 2015 avser vad ungdomar gjorde två år tidigare, 2013. I publiceringen 2017 kommer den första avgångskullen från Gy 2011 följas upp avseende verksamhet ett år efter avslutad utbildning. Vid publiceringen av uppgifter 2021 kommer statistiken om ungdomars verksamhet efter gymnasieskolan att omfatta enbart ungdomar som läst enligt den reformerade gymnasieskolan ett, tre respektive fem år efter avslutade studier.

Tidpunkten för och innehållet i de statistiska programbladen anpassas till publiceringsdatum för den officiella elevstatistiken.

⁵ Syftet med de statistiska programbladen är att på ett lättillgängligt sätt åskådliggöra statistiken i figurer, diagram och kartor, samt i vissa fall i tabeller.

⁶ Programvis information om vad ungdomar gör tre år efter gymnasieskolan går också att finna i SCB 2015.

2015-04-15

6 (11)

Dnr 2015:164

Utifrån den information som presenteras i programbladen kommer Skolverket att sammanställa årliga rapporter med analys och bedömning av utvecklingen inom respektive program. Från och med 2016 kommer dessa rapporter också att omfatta jämförelser mellan program och en mer övergripande beskrivning av utvecklingen inom gymnasieskolan.

De huvudsakliga områden som uppföljningen och analysen avser att belysa är följande.

- *Elevernas fördelning på de nationella programmen – samt på programmens olika inriktningar – och på introduktionsprogrammen. Jämförelser med tidigare år.*
- *Uppgifter om förstahandsökande, antalet nybörjare, andel programbytare, elevernas fördelning på typ av huvudman, elevernas meritvärde från grundskolan samt uppgifter om svensk eller utländsk bakgrund och föräldrarnas högsta utbildningsnivå.*
- *Antalet skolenheter per typ av huvudman och programtyp. Utbudet av program geografiskt (kompetterande projekt inom detta område beskrivs nedan).*
- *Utvecklingen mellan 2008–2014: Antalet elever per programtyp och huvudman. Andelen elever per programtyp. Det genomsnittliga meritvärdet från grundskolan.*
- *Genomströmningen / resultaten för de olika programmen: andelen elever med studiebevis/gymnasieexamen, andelen avgångselever inom tre år (framöver eventuellt också inom fyra och fem år), andelen elever med grundläggande högskolebehörighet. Även elevens flöde mellan årskurserna kommer att belysas; avbrott eller studieuppehåll (samtliga årskurser).*
- *Verksamhet efter gymnasieskolan: etablering på arbetsmarknaden respektive övergång till vidare studier samt ungdomar som varken arbetar eller studerar.*
- *Skolverkets bedömning av utvecklingen inom gymnasieskolan.*

Tematiska studier

Vissa frågeställningar i uppdraget förutsätter insamling av information som inte är en del av den nationella statistiken och som inte samlas in regelbundet. Parallellt med redovisningar utifrån statistiken kommer Skolverket därför att genomföra tematiska studier som svarar mot de olika frågeställningarna i uppdraget. De studier som planeras fram till och med våren 2016 är följande.

Det arbetsplatsförlagda lärandet (apl) i yrkesprogrammen. Material för denna del är tre enkäter, riktade till rektorer, huvudmän respektive yrkeslärare, samt en efterföljande

2015-04-15

7 (11)

Dnr 2015:164

intervjustudie. Apl-studien kommer att redovisas i en separat rapport under februari 2016. Följande är de övergripande frågeställningar som studien ska besvara.

- *Hur ser tillgången ut på ändamålsenliga⁷ platser för apl i yrkesprogrammen?*
- *Vilken omfattning av apl fick den första avgångskullen från yrkesprogrammen inom den reformerade gymnasieskolan?*
- *Vilka är de huvudsakliga utmaningarna med apl i yrkesprogrammen?*

Avnämarestudie. Förberedelser inför den studie som riktar sig till avnämare kommer att initieras under våren 2015 och genomföras under hösten 2015 – våren 2016. Studien ska besvara uppdragets fråga om hur utbildningen svarar mot de kompetenskrav som ställs i arbetslivet respektive inom vidare utbildning. En erfarenhet från en tidigare studie som Skolverket genomfört är att det är svårt att identifiera och komma i kontakt med arbetsledare på arbetsplatser och pedagogisk personal vid lärosäten som möter ungdomar i målgruppen i sin dagliga verksamhet.⁸ Arbetet kommer också innebära att vi ska urskilja och beskriva olika former av kompetenser och förmågor som är i fokus för uppföljningen. På basis av dessa tidigare erfarenheter avser myndigheten att inom ramarna för en pilot-/förstudie under 2015 utprova ett lämpligt verktyg för undersökningen. Troligtvis kommer vi att rikta uppmärksamhet på avnämare inom ett begränsat antal näringsgrenar respektive ämnesområden. Skolverket har för avsikt att genomföra den här typen av studie vart fjärde år, varför de branscher och ämnesområden som inte täcks in i studien 2015 – 2016 kan bli föremål för undersökning framöver. Planerad publicering av resultat från den första avnämarestudien är i juni 2016.

Enkätundersökning bland ungdomar

Inom ramarna för uppdrag 34 i regleringsbrevet för 2014 genomförde Skolverket och SCB tillsammans en enkätundersökning bland ungdomar för att besvara frågor om aktuell huvudsaklig sysselsättning samt om tiden som förflutit sedan de lämnade gymnasieskolan och hur nöjd man är med sin utbildning. Studien byggde vidare på tidigare omgångar av SCB:s uppföljning av arbetsmarknadssituationen för ungdomar tre år efter gymnasieskolan. Genom Skolverkets uppdrag utökades undersökningen till att även omfatta ungdomar som avslutat gymnasieskolan för ett

⁷ Med ändamålsenlig avses här utbildningsrelevant och lämplig, dvs. i vilken utsträckning som eleverna utvecklas i linje med utbildningens examensmål och ämnesplaner och i vilken mån eleverna praktiserar/lär sig relevanta yrkeskunskaper. Lämplighet omfattar aspekter såsom lämplig arbetsmiljö och säkerhet på arbetsplatsen, handledarnas yrkeskunskaper och pedagogiska förmåga samt hur väl arbetsplatsen matchar enskilda elevers förutsättningar och behov.

⁸ Skolverket 2005

2015-04-15

8 (11)

Dnr 2015:164

år sedan, ungdomar som gått i årskurs 3 utan att få slutbetyg samt ungdomar som läst yrkesintroduktion. Resultaten från studien sammanfattades av SCB i *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan*.⁹

Inför planeringen av fortsatta tematiska studier av ungdomars övergång till arbetsliv och vidare studier behöver Skolverket och SCB klargöra förekommande överlappningar mellan de båda myndigheternas uppföljning på området.¹⁰ SCB har under en längre tid genomfört undersökningen Inträdet på arbetsmarknaden, varför det kan vara av värde att man fortsätter att belysa de frågeställningar som ingår där. De båda myndigheterna har haft inledande diskussioner om att fortsätta ett samarbete kring undersökningen även 2016. I enlighet med de argument som lyftes i Skolverkets redovisning av uppdrag 34 år 2014 är ambitionen att begränsa undersökningens population till att enbart omfatta ungdomar som avslutat sin gymnasieutbildning för tre år sedan.¹¹ I översynen av frågeformulären som användes i föregående undersökning kan det bli relevant att ta lärdom från den uppföljning av den första kullen som avslutat ett yrkesprogram enligt Gy 2011, som SCB genomför under 2015. Kommande undersökning ska belysa uppdragets fråga om ungdomars bild av hur väl den egna kompetensen möter krav i arbetslivet och i högre utbildning. Det är för närvarande inte beslutat om resultat från enkätundersökningen bland ungdomar ska redovisas som en separat tematisk studie eller som del av den årliga programvisa rapporten.

Utbudet av gymnasieutbildning

Det är svårt att på ett rättvisande sätt utifrån Skolverkets statistik beskriva utbudet av gymnasieprogram över landet. Detta främst av tre skäl. För det första eftersom förekommande regional samverkan och elevernas pendling mellan kommuner gör det missvisande att presentera utbudet kommunvis. För det andra eftersom det sker omorganiseringar av skolor/skolenheter och förändringar av programutbud i en snabbare takt än statistiken uppdateras. För det tredje eftersom det utbud som presenteras inför gymnasievalen modifieras efter hur ungdomar söker utbildningar, och konkurrensen mellan olika utbildningsanordnare påverkar – ofta snabbt föränderligt – vilka utbildningar som ges på olika håll.

Av dessa orsaker planerar Skolverket att kartlägga utbudet och besvara dessa frågor inom ramen för ett särskilt projekt som baseras på andra data än den officiella sta-

⁹ SCB 2014

¹⁰ Vi ser framför allt två syften med att klargöra överlappningarna mellan Skolverkets och SCB:s respektive uppföljning av ungdomars verksamhet efter gymnasieskolan: 1) att effektivisera uppföljningen och 2) att förenkla för användarna av informationen.

¹¹ Skolverket 2014 e

2015-04-15

9 (11)

Dnr 2015:164

tistiken. Under förutsättning att utrymme finns avser vi att påbörja denna studie under hösten 2015.¹²

Extern samverkan

Skolverket har för avsikt att konsultera de nationella programråden och Skolverkets programreferensskolor för de olika delarna av uppdraget. I planeringen av tematiska studier kan det bli aktuellt att ta hänsyn till aktuella kvalitetsgranskningar hos Skolinspektionen.

Vad gäller de delar som berör ungdomars verksamhet efter gymnasieskolan behöver Skolverket och SCB, som nämnts, föra en diskussion för att avgränsa eller samordna de båda myndigheternas uppföljning.¹³

Likaså behöver uppdraget stämmas av mot Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) regeringsuppdrag att analysera och redovisa utvecklingen av ungdomars övergång mellan skola och arbetsliv.¹⁴

Samverkan med andra myndigheter fortsätter inom ramarna för det nätverk för etableringsstudier som bildades 2014. I nätverket ingår, förutom Skolverket, SCB, UKÄ, MYH samt Folkbildningsrådet. Även IFAU har deltagit vid enstaka tillfällen. Nätverket har bland annat diskuterat behovet av att genomföra gemensamma studier för att få ökad jämförbarhet i beskrivningen av verksamhet efter avslutad utbildning inom olika skolformer. Utbyte av erfarenheter och kunskap sker också med Arbetsförmedlingens analysavdelning och med övriga aktörer i Temagruppen Unga i arbetslivet.

¹² Eftersom det ännu är oklart om förutsättningarna finns att påbörja studien om utbud och samverkan under 2015 ingår denna undersökning inte i den tidigare tabellen som visar planerad redovisning av uppdraget.

¹³ Genom SCB:s återkommande studier *Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan* (SCB 2015) och *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan* samt deras planerade undersökning om gymnasial yrkesutbildning täcks delar av Skolverkets uppdrag in. Även SCB:s regeringsuppdrag att genomföra uppföljning av ungdomar utan gymnasieutbildning (U2014/3410/UC) och myndighetens studie om den första kullen som avslutat ett yrkesprogram enligt Gy 2011 har delvis överlappning med Skolverkets uppföljning.

¹⁴ Förutom myndigheter finns det också andra aktörer som följer upp ungdomars övergång från gymnasieskolan till arbetslivet, bland andra Svenskt Näringsliv och LO.

2015-04-15

10 (11)

Dnr 2015:164

Referenser

Skolverket 2005, *Väl förberedd?* (Rapport 268).

Skolverket 2012 a, *Delrapport av uppdrag om gymnasieskolans lokala förankring – Introduktionsprogrammen* (Dnr. 2012:279).

Skolverket 2012 b, *Delrapport av uppdrag om gymnasieskolans lokala förankring – Det kommunala informationsansvaret* (Dnr. 2012:279).

Skolverket 2013 a, *Elever per programtyp och program* (Rapport 395).

Skolverket 2013 b, *Tillgången på yrkeslärare* (Rapport 396).

Skolverket 2013 c, *Utvecklingen av lärlingsutbildningen* (Rapport 397).

Skolverket 2014 a, *Nationella Program* (Rapport 412).

Skolverket 2014 b, *Introduktionsprogram* (Rapport 413).

Skolverket 2014 c, *Yrkeslärare per program* (Rapport 414).

Skolverket 2014 d, *Vad ungdomar gör efter gymnasieskolan – en registerstudie* (Rapport 411).

Skolverket 2014 e, *Redovisning av uppdrag 34 i regleringsbrev för budgetåret 2014 om etablering på arbetsmarknaden*. (Dnr 2014:120).

Statistiska centralbyrån (SCB) 2014, *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan*. Tema Utbildning 2014:7.

Statistiska centralbyrån (SCB) 2015, *Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan*. Tema Utbildning 2015:5.

2015-04-15

11 (11)

Dnr 2015:164

Bilaga: Uppföljning av gymnasieskolan per program

Kommentar till bilagan

Uppföljning av gymnasieskolan per program är en delrapportering av Skolverkets uppdrag 2 enligt regleringsbrev för 2015. Att denna rapportering är daterad 15 april beror på att redovisningsdatumet skjutits fram av uppdragsgivaren.

Bilagan samlar tillgänglig statistik per gymnasieprogram avseende söktryck, elevutveckling, elevsammansättning, byten från programmen, samt uppgifter om genomströmning och studieresultat för den första avgångskullen. Rapporten innehåller även kommentarer per program utifrån erfarenheter från Skolverkets diskussioner med programreferensskolor och nationella programråd.

I bilagan görs inte någon jämförelse mellan programmen eller någon analys av gymnasieskolan som helhet, och den är mer beskrivande än förklarande.

Allmänt kan konstateras att trots förändringarna i och med gymnasiereformen Gy 2011, och trots rikligt förekommande informations- och utvecklingsinsatser för att påverka gymnasievalen, väljer olika grupper av ungdomar utbildning enligt mönster som i huvudsak är mycket stabila över tid. Det gäller skillnaderna mellan kvinnor och män, samt mellan ungdomar med olika bakgrund. Varför olika grupper av ungdomar lockas till olika typer av utbildningar kan sannolikt i hög grad förklaras av förhållanden utanför skolsystemet. Sådana förhållanden kan exempelvis vara samhällliga signaler om var framtidsjobben finns, lönestrukturer, etablerade föreställningar om status och attraktivitet i olika utbildningar och yrken, påverkan från kamrater och föräldrar, traditioner inom olika samhällsskikt och i olika delar av landet, samt etablerade stereotypa könsuppdelningar på arbetsmarknaden.

Det är knappast att förvänta att dessa förhållanden och traditionella mönster ska kunna påverkas enbart inom utbildningssystemet. Samtidigt ska poängteras betydelsen av skolans kompensatoriska uppdrag att möjliggöra för alla elever att välja och tillgodogöra sig utbildning oberoende av bakgrund, förutsättningar och kön. Det är därför en viktig framtida uppgift för stat och kommun – i en samverkan mellan arbetsmarknad och utbildningsväsende och med en god studie- och yrkesvägledning – att fortsätta verka för att förändra de av dessa traditionella mönster som inte är långsiktigt gynnsamma vare sig ur samhällets eller ur individernas perspektiv.